

Szeloch, Henryk

Parafialne Zespoły Caritas – idea tworzenia i formy działania

Warszawskie Studia Pastoralne 16, 233-249

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. HENRYK SZELOCH *

PARAFIALNE ZESPOŁY CARITAS – IDEA TWORZENIA I FORMY DZIAŁANIA

*Parish Caritas workgroups – establishment idea
and forms of action*

Wstęp

W 1986 roku Episkopat Polski wydał dokument, na podstawie którego zaczęto tworzyć parafialne zespoły charytatywne. Początkowo przejęły one odbiór i dzielenie darów wciąż napływających z zagranicy. Z upływem czasu zaczęły podejmować różnego rodzaju działania pomocowe. Zespoły charytatywne powstawały w coraz większej liczbie wspólnot parafialnych, choć kształtowało się to różnie w poszczególnych regionach Polski¹.

* Urodzony 18 stycznia 1962 r. we Wrocławiu. Kapłan Archidiecezji Wrocławskiej (święcenia kapłańskie – 21.05.1988 r.). Doktor nauk teologicznych (teologia pastoralna). Pełnomocnik Rektora Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu ds. UTW i dyrektor tych studiów przy Papieskim Wydziale Teologicznym we Wrocławiu. Proboszcz Parafii p.w. NMP Królowej Polski w Jelczu – Laskowicach. Adres: ul. Oławska 265. 55-220 Jelcz – Laskowice. Telefon: (71) 318-81-03 / 664083529 Adres poczty elektronicznej: heszel@wp.pl

¹ Bp J. Jeziński – Przewodniczący Komisji Charytatywnej KEP, Wskazania Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski dla Parafialnych Zespołów Caritas, w: www.szczecin.caritas.pl

Rok 1989 był przełomowy w odradzaniu się działalności społecznej Kościoła. Ustawa z 17 maja 1989 r. zezwoliła na utworzenie Caritas Polskiej i diecezjalnych. Od tego momentu zaczęło się reaktywowanie dawnych struktur charytatywnej organizacji kościelnej. Kolejno odradzały się one we wszystkich diecezjach. 10 października 1990 roku powołano Caritas Polską będącą organem koordynującym wspólne działania charytatywne obejmujące swoim zasięgiem cały kraj lub pomoc udzielaną poza jego granicami. Zamieszanie wywołane po roku 1950 przez władze komunistyczne sprawiło, że Caritas nigdy nie odzyskała kształtu sprzed jej likwidacji. W jej organizacyjne ramy nie powróciły już zgromadzenia zakonne, nieprzerwanie zajmujące się dobroczynnością także pod komunistycznymi rządami. Nie obejmuje ona także stowarzyszeń katolickich. Reaktywowana Caritas tylko szczątkowo odzyskała swoją tożsamość z minionych lat. W rzeczywistości diecezjalne Caritas tworzone były od podstaw, a i fundamenty, na których powstawały, zostały mocno nadwątlone. Mimo to sukcesywnie rozszerzają one zakres swoich działań i wzbogacają formy pomocy². Ta działalność na szczeblu diecezjalnym nie byłaby możliwa bez pomocy parafialnych zespołów Caritas.

1. Co to jest Parafialny Zespół Caritas (PZC)?

Parafialny Zespół Caritas to grupa osób, która pod przewodnictwem księdza proboszcza prowadzi w sposób planowy i systematyczny dzieła miłosierdzia w parafii. Należą do niej członkowie czynni i wspierający (w niektórych diecezjach także sympatycy).

² Kartka z historii Caritas, w: www.sandomierz.caritas.pl

Członkowie parafialnych ośrodków Caritas to przede wszystkim wolontariusze, którzy bezinteresownie poświęcają swój czas by pomagać innym. Są też takie osoby, które nie mają możliwości, by ofiarować swój czas, ale systematycznie wspierają działania PZC poprzez wsparcie finansowe. Tak więc członków Parafialnych Zespołów Caritas możemy podzielić na: czynnych nazywanych w niektórych diecezjach „zwyčajnymi” (angażują się oni na stałe w pracę wolontariacką, uczestniczą w spotkaniach organizacyjnych i formacyjnych, troszczą się o funkcjonowanie zespołu i stanowią „rdzeń” PZC) i wspierających (którzy pomagają systematycznie PZC na przykład finansowo lub logistycznie)³. Są też, tak zwani sympatycy - osoby, które okazjonalnie, w miarę swoich możliwości, ale i potrzeby służą, tym co mają; może być to np. właściciel samochodu dostawczego, który w sytuacji, gdy potrzeba przewieźć żywność - służy swoim czasem i samochodem. Należy zaznaczyć, że role członka czynnego i wspierającego mogą się uzupełniać i nie trzeba stwarzać sztywnych podziałów. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby osoba, która czynnie angażuje się w działania PZC została również członkiem wspierającym (jeżeli się do tego zobowiąże). I odwrotnie, osoba wspierająca PZC w każdej chwili może zaangażować się w działanie. Członkowie zespołu pełnią swoją pracę nieodpłatnie, z pobudek chrześcijańskiej miłości bliźniego. Nie wyklucza się jednak możliwości etatowego zatrudnienia osób, które dla spełnienia zleconego im przez proboszcza zadania charytatywnego muszą poświęcić całkowicie swój czas (np. pielęgniarka domowa chorych, pracownica ochronki dziecięcej itp.). Wtedy godziwe wynagrodzenie można im zapewnić z funduszy charytatywnych. Osoby, które angażują się w działalność Parafialnych Zespołów Caritas to przede wszystkim dojrzały katolicy, którzy

³ Statut PZC Archidiecezji Wrocławskiej, § 11, pkt 1,

chęcią i pomagają innym. Wśród członków PZC są osoby, które zakończyły kariery zawodowe - emeryci - ludzie, którzy posiadają ogromne doświadczenie, czas i chęć poświęcenia go innym; osoby aktywne zawodowo oraz młodzież - bardzo często byli członkowie Szkolnych Kół Caritas.

2. Powołanie, zakres działalności i cele Parafialnych Zespołów Caritas

Parafialny Zespół Caritas powołuje do istnienia kościelna osoba prawna, najczęściej jest to parafia, w imieniu której występuje proboszcz lub diecezjalna Caritas, w imieniu której parafialny zespół powołuje jej dyrektor.

Parafialny ośrodek Caritas korzysta w swojej działalności z osobowości prawnej parafii przy której został powołany. Obszarem działania parafialnego ośrodka Caritas jest teren parafii, a za zgodą dyrektora diecezjalnej Caritas parafialny ośrodek może działać poza obszarem parafii⁴.

Zakres działalności parafialnych ośrodków Caritas określa statut lub inny dokument zasadniczy, którego wzór opracowuje diecezjalna Caritas. W nim szczegółowo zostaje opisana struktura, sposób powoływania do istnienia, władze oraz zadania, jakich się podejmuje we wspólnocie parafialnej.

Zasadniczym celem parafialnych ośrodków Caritas jest formacja własna, wspólnoty parafialnej i wszystkich wiernych do wrażliwości wobec potrzebujących, budzenie ducha miłosierdzia wobec bliźniego, a także bezpośrednio niesienie pomocy materialnej i duchowej osobom mieszkającym zwłaszcza na terenie parafii. Poza tym, parafialne ośrodki Caritas są doskonałym polem aktywizacji duszpasterskiej członków Kościoła

⁴ Bp J. Jezierski, Wskazania Komisji Charytatywnej KEP ..., dz. cyt.

lokalnego. Jest to sposób zaangażowania świeckich w życie Kościoła. Nie wolno jednak zapominać, że wszelkie działania wynikają ze wspólnoty Kościoła. I nie są one wyrazem naszej osobistej działalności a Kościoła. Dzięki temu uzyskujemy dodatkowy aspekt wspólnototwórczy posługi ubogim.

Parafialne ośrodki Caritas działające przede wszystkim we wspólnocie parafialnej nie stanowią grupy osób zamkniętych na inne społeczności. Działają one w jedności z Kościołem lokalnym, w którym odpowiedzialność za całokształt posługi charytatywnej spoczywa na biskupie diecezjalnym. Biskup powołuje do istnienia organizmy, które w jego imieniu będą realizowały zadania charytatywne. On też ma prawo określać ich zakres działania, kompetencje, promować inicjatywy charytatywne oraz nadzorować ich działalność.

Zespół jest zakorzeniony we wspólnocie parafialnej. W niej odpowiedzialność za kierowanie dziełami miłosierdzia spoczywa na proboszczu. Dlatego jest rzeczą wskazaną, aby zespołowi charytatywnemu przewodniczył sam proboszcz, jeśli zaś z przyczyn obiektywnych nie byłoby to możliwe, kapłan lub osoba przez niego upoważniona⁵.

3. Potrzeba współpracy

Przed wszystkim troską liderów parafialnych ośrodków Caritas winno być nawiązanie współpracy z innymi grupami wiernych w parafii. Celem tej współpracy jest wypełnienie jednego z najważniejszych zadań parafialnych ośrodków Caritas, jakim jest ożywianie duchem miłosierdzia chrześcijańskiego wszystkich, którzy parafię stanowią. To prawda, że parafialny ośrodek Caritas przejmuje na siebie zadanie systematycznej

⁵ Tamże.

działalności charytatywnej w imieniu wspólnoty parafialnej. Nigdy jednak nie może zastępować ani poszczególnych parafian, ani też parafii jako Kościoła lokalnego w pełnieniu dzieł miłości bliźniego. Stąd też, oprócz konkretnych działań pomocowych, parafialny ośrodek Caritas winien zatroszczyć się o stworzenie żywych więzi z innymi, zorganizowanymi grupami wiernych w parafii, celem promowania idei miłosierdzia chrześcijańskiego oraz ożywienia ich duchem diakonii chrześcijańskiej. Członkowie innych stowarzyszeń, fundacji, bractw, kół, działający w parafii są naturalnymi sprzymierzeńcami i współuczestnikami działań charytatywnych. Choćby niekiedy cel ich działania wyraźnie odbiega od celów dla jakich został powołany parafialny ośrodek Caritasu (np. może być to szerzenie kultu jakiegoś świętego patrona, propagowanie działalności sportowej wśród młodzieży i zapobieganie uzależnieniom), to jednak nie powinno się żadnej organizacji kościelnej, działającej w parafii pomijać w próbach zaangażowania we wspólne działania. Współpraca z innymi grupami parafialnymi może mieć charakter stały lub okazjonalny. Warto zastanowić się, jakie akcje w parafii można ubogacić treściami Caritas. W ciągu roku duszpasterskiego istnieje wiele okazji do przypomnienia o miłosierdziu chrześcijańskim⁶.

Parafialny ośrodek Caritas powinien zatroszczyć się również o nawiązanie współpracy z lokalnymi organizacjami charytatywno-opiekuńczymi i wychowawczymi.

4. Inne zadania

Do zadań parafialnych ośrodków Caritas należy w szczególności krzewienie i ożywianie miłości miłosiernej oraz

⁶ Tamże.

systematyczna i metodyczna formacja charytatywna; prowadzenie działalności charytatywno-opiekuńczej, systematyzowanie jej form i podejmowanie działań na rzecz szerokiego zakresu potrzebujących, a w szczególności: rodziny, dzieci, młodzieży, samotnych matek, niepełnosprawnych, chorych, seniorów, uzależnionych, bezdomnych, bezrobotnych, ofiar przemocy, więźniów, migrantów i uchodźców, ofiar klęsk żywiołowych, epidemii i zbrojnych konfliktów; pomoc społeczna.

Celami działalności parafialnych ośrodków Caritas jest podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; działalność na rzecz mniejszości narodowych a także ochrona i promocja zdrowia⁷.

Parafialne zespoły Caritas zajmują się również działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych; promocją zatrudnienia i aktywizacją zawodową osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, upowszechnianiem i ochroną praw kobiet oraz działalnością na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn⁸.

W kręgu zainteresowań osób działających na rzecz parafialnych ośrodków Caritas znajduje się działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych; działalność na rzecz rozwoju nauki, edukacji, oświaty i wychowania; krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży; kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji; upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; działalność na rzecz ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; przeciwdziałanie patologiom społecznym; upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działania wspomagające rozwój demokracji⁹.

⁷ Statut PZC..., dz. cyt., § 4, pkt 1.

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

Parafialne ośrodki Caritas niosą również pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą; podejmują działania na rzecz integracji europejskiej w oparciu o wartości chrześcijańskie oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami; pomagają i organizują promocję i organizację wolontariatu¹⁰.

Wszystkie powyższe zadania parafialne ośrodki Caritas realizują w szczególności poprzez systematyczną formację i kształcenie wolontariuszy, spotkania i seminaria formacyjne, Tygodnie Miłosierdzia i inne formy krzewienia miłości miłosiernej, organizowanie i prowadzenie placówek charytatywno-opiekuńczych, oświatowych, medycznych, poradnictwa, wydawniczych oraz innych właściwych dla realizacji zadań PZC. Za zgodą Dyrektora Caritas, organizują grupy wolontariatu, prowadzą akcje promujące i finansujące działalność charytatywną, różne formy wypoczynku dla dzieci i dorosłych, a zwłaszcza dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, dla dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, dysfunkcyjnych, wielodzietnych, dla dzieci i młodzieży polonijnej, dla osób starszych¹¹.

5. W trosce o bezrobotnych

Przemiany ustrojowe na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia spowodowały wzrost bezrobocia w naszym kraju. Do dziś nie uporaliśmy się z tym problemem. Pomoc doraźna Caritas, zwłaszcza organizowana właśnie przez parafialne zespoły Caritas, kierowana była i jest

¹⁰ Tamże.

¹¹ Tamże, pkt 2.

do rodzin bezrobotnych, zwłaszcza wielodzietnych¹². Ta forma działalności, chociaż ważna i potrzebna, pozostanie czymś doraźnym. Caritas Polska zorganizowała projekt, dzięki któremu może aktywizować bezrobotnych. Wzorowano się na podobnym programie realizowanym przez Secours Catholique we Francji. Zostały utworzone liczne biura aktywizacji bezrobotnych, których zadaniem jest aktywizacja zawodowa i społeczna, poradnictwo zawodowe, a także pomoc prawna i doradztwo ekonomiczne. Aktywizacja zawodowa i społeczna odbywa się poprzez towarzyszenie osobie bezrobotnej. Indywidualny charakter spotkań pozwala na przeprowadzenie w atmosferze życzliwości i zaufania rozmów o problemach związanych z brakiem pracy. Dzięki aktywizacji prowadzonej przez biura Caritas pracę znajduje coraz więcej bezrobotnych. Parafialne zespoły Caritas aktywnie uczestniczą w działalności istniejących biur aktywizacji bezrobotnych (BAB), których sieć rozwija się w całej Polsce. Caritas pragnie dostosować tu swoją ofertę usługową do rosnących potrzeb w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Biura funkcjonują w sposób komplementarny do publicznych służb zatrudnienia¹³.

6. Program „Skrzydła”

Od września 2005 roku parafialne ośrodki Caritas w Polsce prowadzą nowy program pomocy najuboższym dzieciom – „Skrzydła”. Jego celem jest objęcie długoterminową pomocą uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, którzy

¹² *Parafialne Zespoły Caritas*, w: Archiwum Caritas Archidiecezji Wrocławskiej.

¹³ Caritas: Dobra marka, w: Adonai.pl

z powodu złej sytuacji materialnej wymagają wsparcia w formie dożywiania, wyprawek szkolnych, odzieży zimowej i letniej, dofinansowania do wycieczek szkolnych. Program skierowany jest do firm i osób indywidualnych, które poprzez deklaracje zobowiążą się do wsparcia finansowego ucznia przez okres przynajmniej jednego semestru szkolnego. Program „Skrzydła” daje możliwość wyboru formy pomocy i dopasowania jej do indywidualnych potrzeb ucznia, a także do możliwości finansowych darczyńcy. W ciągu ostatnich lat funkcjonowania programu zgłosiło się bardzo wielu ofiarodawców deklarujących regularną i długoterminową pomoc konkretnym dzieciom. Dzięki temu najubożsi uczniowie otrzymali ciepłe posiłki w szkole, zostali wyposażeni w materiały edukacyjne, odzież zimową oraz wszystkie inne rzeczy niezbędne do zdobywania wiedzy. Liczba deklaracji wciąż rośnie¹⁴.

7. Pomoc w leczeniu i dożywianiu

W ramach swojej działalności parafialne ośrodki Caritas realizują projekt „Leczenie dzieci”, w którego ramach dofinansowuje kosztowne operacje i zabiegi ratujące życie dzieciom cierpiącym na przewlekłe choroby i niepełnosprawność. Środki otrzymywane od ofiarodawców przekazywane są Caritas diecezjalnym po uprzednim przedstawieniu listy dzieci potrzebujących wsparcia finansowego, których rodzice zgłaszają się do Caritas w całej Polsce. Dzieci otrzymujące wsparcie z Caritas najczęściej cierpią na choroby nowotworowe typu białaczka, rak mózgu, rak wątroby oraz choroby wymagające

¹⁴ Program Skrzydła, w: Archiwum Caritas Archidiecezji Wrocławskiej

długotrwałego i trudnego leczenia, jak w przypadku postępującego zaniku mięśni i wrodzonego uszkodzenia splotu barkowego¹⁵.

Odpowiedzią pracowników i wolontariuszy parafialnych ośrodków Caritas na ciągle pogłębiającą się pauperyzację naszego społeczeństwa jest przeprowadzana przez Caritas Polską w zimie każdego roku kampania społeczna „Kromka Chleba”. Poza zwiększeniem świadomości społeczeństwa i zmianą nastawienia w stosunku do osób bezdomnych, ubogich i marginalizowanych ma ona na celu pozyskanie produktów i środków finansowych na konkretną pomoc najbardziej potrzebującym. Dary rzeczowe i pieniądze, które napływają podczas kampanii, są sukcesywnie przeznaczane na dożywianie dzieci, pomoc dla dzieci i kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie, pomoc bezdomnym polegającą na zwiększaniu liczby miejsc w noclegowniach i zapewnieniu wyżywienia, na aktywizację osób bezrobotnych oraz dofinansowanie świetlic socjoterapeutycznych i zakup leków. Każdego dnia parafialne zespoły Caritas uczestniczą w dożywianiu ponad 100 tysięcy dzieci¹⁶.

8. Udział w akcji wakacyjnej

Parafialne ośrodki Caritas włączają się również w akcję wakacyjną Caritasu. Szacuje się, że około 65% polskich dzieci nie może wyjechać na kolonie z powodu braku środków materialnych. Caritas prowadzi akcję wakacyjną, której głównym celem jest zorganizowanie kolonii dla ponad 100 tys. podopiecznych z rodzin najbiedniejszych. Kolonie te to dla nich jedyna szansa na spędzenie lata poza domem i odreagowanie trudnej

¹⁵ Leczenie i rehabilitacja dzieci i dorosłych, w: www.caritas.pl

¹⁶ www.kromkachleba.caritas.pl

sytuacji rodzinnej i społecznej. Akcja przebiega pod hasłem: „Każde dziecko marzy o wakacjach. .. Pomóżmy tym, których nie stać na marzenia!”¹⁷. Poza wypoczynkiem dla dzieci akcja ma na celu również pozyskanie środków na jego organizację¹⁷. Parafialne ośrodki Caritas biorą również czynny udział w ogólnopolskiej akcji rozprowadzania wigilijnej świecy Caritas. Dzieło rozpoczyna się w pierwszą niedzielę Adwentu. Świece rozprowadzane są za pośrednictwem wszystkich parafii w Polsce. W ramach Wigilijnego Dzieła Caritas współpracuje także ze Związkiem Harcerstwa Polskiego: na wigilijnej świecy Caritas przenoszone jest Betlejemskie Światło Pokoju¹⁸.

W swojej działalności charytatywno-opiekuńczej parafialne ośrodki Caritas w Polsce kierują się głoszonymi przez Kościół katolicki zasadami i wartościami, które wypływają z Ewangelii, społecznej nauki Kościoła oraz personalizmu chrześcijańskiego. Działalność charytatywna, którą prowadzą, stanowi dar i wzajemne ubogacenie. Pomagając innym, darczyńca ubogaca własne życie tym, co potrzebujący przyjmuje z wdzięcznością. Działalność parafialnych ośrodków Caritas nie jest nastawiona na osiąganie zysków, ale ma charakter służebny. Kieruje się przykładem Chrystusa, który nie przyszedł, aby Mu służono, lecz aby służyć oraz ewangelicznym przykazaniem miłości, które ma charakter uniwersalny. Pomoc jest udzielana wszystkim potrzebującym. Pomoc udzielana przez parafialne ośrodki Caritas w Polsce jest świadectwem miłości względem Boga i drugiego człowieka¹⁹.

¹⁷ *Pomóżmy tym, których nie stać na marzenia*. Z o. Zdzisławem Świńskińskim – zastępcą dyrektora Caritas Polska – rozmawia Agnieszka Raczynska-Lorek, w: www.niedziela.pl (2006/19)

¹⁸ Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, w: www.caritas.pl

¹⁹ Bp J. Jezierski, *Wskazania Komisji Charytatywnej KEP ...*, dz. cyt.

9. „Kodeks” Parafialnego Zespołu Caritas

Przewodniczącym parafialnych ośrodków Caritas jest proboszcz lub upoważniony pisemnie przez niego jego pełnomocnik, którym może być duchowny pracujący w parafii. O ustanowieniu pełnomocnika proboszcz informuje dyrektora Caritas. Przewodniczący odpowiada za całokształt działalności parafialnego ośrodka Caritas przed Biskupem Diecezjalnym oraz Dyrektorem Caritas. Do zadań Przewodniczącego należy w szczególności propagowanie misji i zadań PZC, zatwierdzanie programów działalności, zatwierdzanie członków Zarządu i członków zwyczajnych PZC, nadzór nad działalnością PZC, podejmowanie decyzji w sprawach majątkowych i rozporządzanie finansami na wniosek Zarządu, składanie wniosku na Walnym Zebraniu o odwołanie Zarządu²⁰.

Parafialne ośrodki Caritas mają obowiązek informowania dyrektora Caritas o podjętej współpracy z innymi kościelnymi instytucjami charytatywnymi na terenie parafii i diecezji.

Po uzyskaniu jego aprobaty, mogą one podjąć współpracę z administracją publiczną oraz z organizacjami charytatywnymi innych wyznań i religii oraz organizacjami świeckimi, przy zachowaniu własnej katolickiej tożsamości²¹. Parafialne ośrodki Caritas czerpią potrzebne do prowadzenia działalności statutowej środki materialne w naturze i gotówce z różnych źródeł, a w szczególności z dochodów z imprez (festyny, loterie, aukcje, zabawy), ofiar pieniężnych i w naturze, dotacji instytucji kościelnych i publicznych, darowizn, spadków i zapisów, funduszy parafialnych, własnej działalności gospodarczej oraz innych źródeł według praktyki parafialnej i diecezjalnej²².

²⁰ Statut PZC, dz. cyt. § 6, pkt 1-3.

²¹ Tamże, § 4, pkt 3-4.

²² Tamże, § 12.

Członkowie parafialnych ośrodków Caritas mają obowiązek troszczenia się o pogłębienie własnego życia religijnego oraz doskonalenia się w dziedzinie pracy charytatywnej. Przynajmniej raz w miesiącu powinny odbywać się spotkania członków PZC obejmujące formację religijną, formację metodyczno-dydaktyczną oraz sprawy organizacyjne. Obowiązkiem członków zwyczajnych jest uczestniczenie w spotkaniach formacyjnych i szkoleniach organizowanych przez Caritas Archidiecezjalne w celu doskonalenia podejmowanej posługi miłosierdzia²³. W działalności parafialnych ośrodków Caritas priorytetowe jest poszanowanie godności naturalnej i nadprzyrodzonej każdego człowieka oraz troska o integralne dobro tych, którym pomaga materialnie bądź duchowo. Każdy człowiek został stworzony na obraz Boży i Boże podobieństwo w Chrystusie stał się dzieckiem Bożym. Pracownicy i wolontariusze Caritas w Polsce pragną, aby ich praca była naznaczona szacunkiem dla ludzkiej godności ubogich i potrzebujących wsparcia²⁴.

Parafialne ośrodki Caritas pragną włączyć się w budowę w Polsce „cywilizacji miłości”, której propagatorami byli Paweł VI, Jan Paweł II i Benedykt XVI. Parafialne ośrodki Caritas opierają swą wizję przyszłości na chrześcijańskiej nadziei i wierze w potęgę miłości, której nauczał Chrystus. Pragną, aby w społeczeństwie i Kościele wszyscy ludzie, a zwłaszcza ubodzy znajdowali swoje miejsce; gdzie zostanie uszanowana ich godność i prawa. Ideałem, do którego dąży Caritas jest to, aby nikomu nie odmówiono dóbr koniecznych do godnego życia, a ubóstwo nie było powodem wstydu i izolacji społecznej. Parafialne ośrodki Caritas są organizacjami charytatywnymi Kościoła katolickiego, których misją jest niesienie skutecznej pomocy potrzebującym i ubogim, w sposób systematyczny

²³ Tamże, § 18.

²⁴ Tamże, § 3, pkt 1.

i doraźny, duchowy i materialny. Pragną one odczytywać potrzeby duchowe i materialne ubogich i potrzebujących pomocy, aby móc skutecznie przychodzić im z pomocą oraz w ich imieniu upominać się o poszanowanie ich godności oraz należnych im praw. Realizują w praktyce zakorzenioną w tradycji Kościoła opcję na rzecz ubogich.

Zakończenie

Wspólnota parafialna jest miejscem wychowania postaw otwartości i wrażliwości na potrzeby bliźnich oraz odwagi i dynamizmu w realizacji różnorodnych dzieł miłosierdzia chrześcijańskiego. Wyzwalaniu tych postaw służy stała formacja charytatywna parafian urzeczywistniana poprzez głoszenie słowa Bożego, sprawowanie sakramentów oraz świadectwo życia ewangelicznego. Szczególnego znaczenia w tej formacji nabiera uczestnictwo w Tygodniu Miłosierdzia, Niedzieli Miłosierdzia Bożego oraz świętach i wspomnieniach liturgicznych patronów posługi na rzecz bliźniego. Skuteczną formą wychowania do miłości czynnej jest angażowanie dorosłych, młodzieży i dzieci w konkretne działania charytatywne. W tej pracy formacyjnej proboszcza i jego współpracowników powinni skutecznie wspierać przede wszystkim członkowie Parafialnego Zespołu Caritas²⁵. Chcąc zmierzyć się z sytuacją ubogich i potrzebujących pomocy parafialne ośrodki Caritas w Polsce nie tylko oddają do dyspozycji gromadzone środki materialne i możliwości, jakie niesie zaangażowany potencjał ludzki pracowników i wolontariuszy. Pracownicy i wolontariusze parafialnych ośrodków Caritas pragną ofiarowywać tym, którym pomagają, swój czas, siły, zdolności intelektualne i serce. Posługa parafialnych ośrodków Caritas

²⁵ Bp J. Jezierski, Wskazania Komisji Charytatywnej KEP..., dz. cyt.

w Polsce wobec ubogich i potrzebujących, a zwłaszcza chorych i cierpiących cechuje się profesjonalizmem. Stąd też stale pogłębia się wiedzę i kompetencje zawodowe pracowników i wolontariuszy, nie zaniedbując przy tym formacji duchowej.

W swoich działaniach parafialne ośrodki Caritas uznają słuszną autonomię innych instytucji charytatywnych i opierają współpracę z nimi na zasadzie pomocniczości i partnerstwa. Dzielią się z partnerami własnymi doświadczeniami oraz czerpią z ich dorobku dla dobra różnych grup potrzebujących. Parafialne ośrodki Caritas stanowczo odrzucają ducha rywalizacji i walki, podziałów i niezgody²⁶, podejmują więc także współpracę charytatywno-opiekuńczą z organizacjami charytatywnymi innych Kościołów chrześcijańskich, kierując się duchem ekumenizmu i solidarności. Ich działalność cechuje jawność i przejrzystość, które pozwalają zachować i umocnić zdobyte zaufanie darczyńców, współpracowników i beneficjentów poprzez udostępnianie wszystkim zainteresowanym informacji na temat swojej działalności, m.in. poprzez publikację corocznego raportu²⁷. Parafialne ośrodki Caritas w Polsce dokonują też samooceny swojej działalności, aby zadbać o odpowiednią jakość pracy oraz eliminować to wszystko, co mogłoby osłabiać jej wiarygodność. Pracownicy i wolontariusze tych ośrodków muszą charakteryzować się uczciwością i rzetelnością w wykonywaniu powierzonych im zadań i obowiązków oraz poszanowaniem zasad moralnych.

Zakończenie

W 1986 roku Episkopat Polski wydał dokument, na podstawie którego zaczęto tworzyć parafialne zespoły charytatywne.

²⁶ Tamże.

²⁷ Statut PZC..., § 15, pkt 1 – 3.

Początkowo przejęły one odbiór i dzielenie darów napływających z zagranicy. Z upływem czasu zaczęły podejmować różnego rodzaju działania pomocowe. Zespoły charytatywne powstawały w coraz większej liczbie wspólnot parafialnych, choć kształtowało się to różnie w poszczególnych regionach Polski.

Parafialny Zespół Caritas to grupa osób, która pod przewodnictwem księdza proboszcza prowadzi w sposób planowy i systematyczny dzieła miłosierdzia w parafii. Należą do niej członkowie czynni i wspierający (w niektórych diecezjach także sympatycy). Parafialne Zespoły Caritas pragną włączyć się w budowę w Polsce „cywilizacji miłości”, której propagatorami byli Paweł VI, Jan Paweł II i Benedykt XVI. Opierają one swą wizję przyszłości na chrześcijańskiej nadziei i wierze w potęgę miłości, której nauczał Chrystus. Pragną, aby w społeczeństwie i Kościele wszyscy ludzie, a zwłaszcza ubodzy znajdowali swoje miejsce; gdzie zostanie uszanowana ich godność i prawa. Ideałem, do którego dążą Parafialne Zespoły Caritas jest troska o to, aby nikomu nie odmówiono dóbr koniecznych do godnego życia, a ubóstwo nie było powodem wstydu i izolacji społecznej. Parafialne ośrodki Caritas są organizacjami charytatywnymi Kościoła katolickiego, których misją jest niesienie skutecznej pomocy potrzebującym i ubogim, w sposób systematyczny i doradźny, duchowy i materialny. Pragną one odczytywać potrzeby duchowe i materialne ubogich i potrzebujących pomocy, aby móc skutecznie przychodzić im z pomocą oraz w ich imieniu upominać się o poszanowanie ich godności oraz należnych im praw. Realizują w praktyce zakorzenioną w tradycji Kościoła opcję na rzecz ubogich.